

Til Børne- og undervisningsudvalget

30 % målsætningen og dimensionering af uddannelser

Hovedformålet med "Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser" er at få flere unge til at vælge og fuldføre en erhvervsuddannelse. Målet er, at i 2025 skal 30 % af en ungdomsårgang vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse.

I august indgik arbejdsmarkedsparter og regeringen en trepartsaftale om tilstrækkelig og kvalificeret arbejdskraft i hele Danmark, som har til formål at bakke op om ovenstående målsætning. Aftalen rummer flere positive elementer, bl.a. tiltag, der skal anspre erhvervslivet til at etablere flere praktikpladser. Det glæder Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne sig til at se udfoldet.

Et element i trepartsaftalen er indførelsen af fordelsuddannelser og dimensionerede uddannelser.

Fordelsuddannelser er en række uddannelser, hvor der vurderes at være brancher, der har særligt behov for faglært arbejdskraft, og hvor der er en høj grad af vækst. På disse uddannelser skal der være frit optag.

Dimensionering indføres for at regulere en række uddannelser på baggrund af oplysninger om bl.a. ledighed, skolepraktikandel og overgangsfrekvens til hovedforløbet. Beregningsmodellen ligger nu fast, men de endelige lister foreligger først, når data "låses". Det vides ikke præcis, hvornår dette sker.

Med den fastlagte beregningsmodel vil følgende uddannelser i dag dimensioneres uden kvote (hvilket betyder, at en elev kun kan starte på grundforløb 2, hvis eleven har en praktikplads inden):

- Autolakerer
- Beklædningshåndværker
- Bygningsmaler
- Ernæringsassistent
- Laboratorietandtekniker
- Mediegrafiker
- Skiltetekniker
- Skov- og naturtekniker

Med den fastlagte beregningsmodel vil følgende uddannelser i dag dimensioneres med kvote (så et vist antal elever kan starte på grundforløb 2 uden at have en praktikplads først):

- Anlægsgartner
- Cykel- og motorcykelmekaniker
- Dyrepasser
- Eventkoordinator
- Murer
- Produktør
- Tandklinikassistent

De dimensionerede uddannelser fastsættes et år af gangen fra 1. januar 2018.

DEG-L anerkender, at en erhvervsuddannelse ikke skal være en blindgyde og uddanne til et arbejdsmarked som ikke er der, men erfaringer med dimensionering inden for erhvervsuddannelsessektoren viser, at det ikke altid er det rigtig værktøj at bruge, og der er derfor en betydelig risiko for, at den nye dimensionering kan virke kontraproduktivt i forhold til 30 % målsætningen.

For få år siden var elektrikeruddannelsen kvotebelagt, da man vurderede, at alt for mange blev uddannet elektrikere. Men i stedet for at regulere antallet af elektrikere til et fornuftigt niveau medførte kvoten en alt for stor elevnedgang, og i dag er der stor mangel på elektrikere.

DEG-L mener, at det er meget vanskeligt at forudse arbejdskraftsbehovet 3-5 år frem, særligt i en situation som nu, hvor udviklingen går meget hurtigt. Vurderingen vil bygge på beskæftigelsestal, der er to år gamle og i et arbejdsmarked, som det nuværende, kan meget være sket med beskæftigelsesgraden på den tid. Desuden kan der være lokale og regionale forskelle i beskæftigelsesgraden inden for forskellige uddannelser og brancher, hvilket gør det uhensigtsmæssigt med en landsdækkende dimensionering. Samtidig er en regional differentiering dog ikke at foretrække, da dette kan være vanskeligt at kommunikere til elever og virksomheder.

Erhvervsskolerne frygter, at eleverne helt fravælger de dimensionerede uddannelser, hvor de skal have en praktikplads inden grundforløb 2, dels fordi det kan virke uoverskueligt og dels fordi, eleverne ikke har konkrete erfaringer med faget fra grundforløbet og reelt set ikke ved, om uddannelsen er det rette valg. Dette faktum kan også medføre større frafald inden i uddannelserne.

Ræsonnementet vil her være, at eleven så vil vælge en fordelsuddannelse i stedet for. Men det er ikke erhvervsskolerens erfaring. Tværtimod så vælger elever, som ikke kan få den erhvervsuddannelse, de er motiverede for, ikke bare en anden erhvervsuddannelse, men søger i højere grad mod andre uddannelsesstyper eller ufaglærte jobs.

Hvis eleverne helt fravælger bestemte erhvervsuddannelser, vil dette nødvendigvis betyde, at skolerne må lukke tilbuddene ned og justere på lærere, udstyr, bygninger mv. Hvis det så efter et år eller to viser sig, at der alligevel er behov for medarbejdere med disse kompetencer, så er det meget dyrt at starte tilbud op igen og vanskeligt at få kommunikeret ud, at uddannelsen igen er en mulighed uden praktikplads. Desuden kan dimensioneringen medføre, at den netop afsluttede udbudsroundes geografiske fordeling af uddannelsessteder skævvrides, således kan der opstå områder, hvor der utilsigtet ikke uddannes den arbejdskraft, det lokale arbejdsmarked efterspørger.

En anden udfordringen med dimensionering er, at den ændrer på den uddannelsesgaranti, som blev givet med erhvervsuddannelsesreformen og som skulle bidrage til, at elever og forældre skulle se erhvervsuddannelserne som sikre og attraktive uddannelsesvalg.

I øjeblikket holder erhvervsskolerne orienteringsarrangementer for forhåbentlig kommende elever og deres forældre. Elever, der gerne skulle starte på et grundforløb 1 efter sommer 2017 og på et grundforløb 2 i januar 2018, hvor dimensioneringen træder i kraft. Da den endelige dimensioneringsliste ikke forventes at ligge fast før tidligst sommer 2017, betyder dette, at erhvervsskolerne lige nu ikke kan give en præcis vejledning om, hvorvidt de forskellige uddannelser vil være en mulighed med eller uden forud indgået praktikplads fra januar 2018. Da dimensioneringen vil være en årlig tilbagevendende begivenhed, der skal revurderes hvert år, vil skolerne fremadrettet stå i usikre vejledningssituationer overfor potentielle kunder, som ønsker sig uddannelser, der ligger i farezonen for dimensionering.

Erhvervsuddannelserne er i forvejen et komplekst system, hvor det kan være svært for både elever og forældre at få et overblik over mulighederne. Derfor kan man frygte, at endnu et bump på vejen i værste fald vil være med til at præge den unges uddannelsesvalg, så der vælges en gymnasial uddannelse i stedet for, hvor der er sikkerhed for at kunne færdiggøre den ønskede uddannelse.

DEG-L vil opfordre til, at erhvervsskolerne inddrages direkte i dialogen om de dimensionerede uddannelser, samt om tidsrammen for udmelding af dimensionerede uddannelser og dermed kan være med til at kvalificere mulige løsningsforslag.

DEG-L foreslår bl.a. en dialog om, hvorvidt det kunne være hensigtsmæssigt, at der inden for visse brancher udarbejdes et bredere grundforløb 2, således at beslægtede uddannelser kan have et fælles grundforløb, som peger ind i flere konkrete uddannelser i hovedforløbet. Således kan eleven starte på et grundforløb 2 og have flere forskellige muligheder for et hovedforløb. Ved indgangen til hovedforløbet kunne nogen af de snævre specialer eller "modeuddannelser" eventuelt være dimensioneret for at undgå en overproduktion. Men man har derved ikke afskåret den unge for at starte på et grundforløb og skolen har mulighed for at vejlede eleven hen i uddannelser med gode beskæftigelsesmuligheder og praktikpladser.

Ligeledes bør der være en dialog om de dimensionerede uddannelser med kvoter (hvis sådanne fastholdes), som sikrer, at de kvoter, der meldes ud til de forskellige skoler, er tilstrækkelige til, at der kan opretholdes bæredygtige, kvalificerede og forsvarlige uddannelsesmiljøer på de enkelte uddannelser.

DEG-L vil med denne henvendelse opfordre børne- og undervisningsudvalget til at drøfte ovenstående problematikker og pointer med 30 % målsætningen in mente.

Med venlig hilsen

På vegne af Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier - Lederne

Ole Heinager
Formand for EUD-udvalget

Denne henvendelse sendes ligeledes til REU samt Undervisningsministeren.